

Przeciwpożarowe wyroby budowlane. Wprowadzanie do obrotu. Deklaracja właściwości użytkowych.

Co musi zwierać? Na co zwrócić uwagę

Jak ocenić, czy jest wiarygodna

Norma, Norma zharmonizowana, norma wyrobu- czy musimy umieć je rozpoznać?

Jaki mają związek z deklaracją.

Konsekwencje zastosowania wyrobów z błędnymi deklaracjami

Od początku **2016** roku w tzw. systemie europejskim (rozporządzenie tzw. CPR [1]) a od **2017** w systemie krajowym (rozporządzenie [2]) producent jest obowiązany dostarczyć z wyrobem budowlanym jeden tylko dokument:

Krajową deklarację właściwości użytkowych (znak B)

lub deklaracja właściwości użytkowych (znak CE).

Szczególnie to ostatnie rozporządzenie [2] dla praktyki budowlanej jest szczególnie ważne, bo zmienia całkowicie dotychczasowe przyzwyczajenia związane z **odbiorom zamontowanych wyrobów budowlanych – a w szczególności przegród i zamknięć przeciwpożarowych.**

Dotychczasowy do 2017r. sposób postępowania przy odbiorze:

TAB.1

1. Zapoznajemy się z aprobatą przede wszystkim w zakresie:
 - dopuszczalnych wymiarów maksymalnych
 - zgodnych z aprobatą odporności ogniowych
2. Sprawdzamy certyfikat zgodności (porównanie z aprobatą)
3. Porównujemy jakość montażu z zapisami i rysunkami z aprobaty (szczeliny; mocowanie itp.)
4. Sprawdzamy pozostałe dokumenty: deklarację zgodności; DTR;
5. Na w/w podstawach potwierdzamy lub nie potwierdzamy zgodność zamontowanego wyrobu z aprobatą i certyfikatem

Taki sposób postępowania umożliwiał wszechstronną kontrolę i ograniczał możliwość fałszowania dokumentów oraz wbudowywania przeciwpożarowych przegród budowlanych innych niż określono w aprobacie.

SYSTEM KRAJOWY 2016r
Polska Norma wyrobu/ Aprobata techniczna
Ocena zgodności z Polską Normą wyrobu lub Aprobata techniczną- Certyfikat zgodności
Krajowa deklaracja zgodności

Obowiązujący od 01.01.2017 system przedstawia się następująco: **TAB. 2**

SYSTEM EUROPEJSKI	SYSTEM KRAJOWY 2017r
Zharmonizowana norma wyrobu PN-EN europejska ocena techniczna EOT	Polska Norma wyrobu PN-EN Krajowa ocena techniczna KOT
Ocena i weryfikacja stałości właściwości użytkowych wyrobu Certyfikat stałości właściwości użytkowych CPR	Ocena i weryfikacja stałości właściwości użytkowych wyrobu Certyfikat stałości właściwości użytkowych CPR
deklaracja właściwości użytkowych	Krajowa deklaracja właściwości użytkowych
	

Niby jest podobnie, ale jednak obecny system **bardzo odbiega** od poprzedniego- opisanego wyżej postępowania. Ta zmiana wynika wprost z [2] z § 9, który określa, że **jedynym dokumentem, który producent musi przedłożyć odbiorcy jest krajowa deklaracja właściwości użytkowych.** W skrócie różnice w dostępności dokumentów przy odbiorach 2016/2017 przedstawiają się następująco:

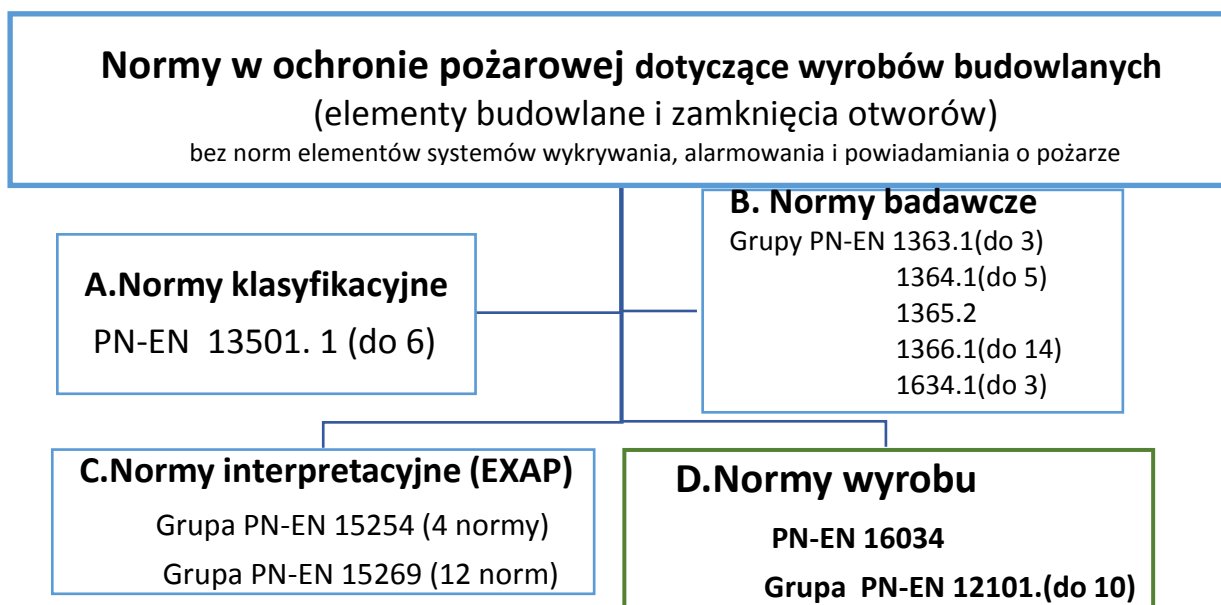
(a), gdy aprobatę na wyroby objęte normą wyrobu wydano przed końcem 2016- do końca ważności aprobaty- maksymalnie do 2021r)

Kolorem zaznaczono dokumenty, których nie musi producent udostępniać nabywcy swych wyrobów budowlanych

Skoro tak – to w jaki sposób „rozpoznać”, że dostarczony nam wyrób budowlany jest zgodny z: certyfikatem, dołączonym do niego raportem klasyfikacyjnym **(nowe dotychczas nie znane określenie- jego rolę omówię w dalszej części artykułu)**, tak w zakresie wykonania, użytych materiałów, maksymalnych wymiarów, klasy odporności ogniowej, warunków zabudowy i innych danych które z łatwością można było wyczytać z aprobaty?

Przede wszystkim ważne przypomnienie: aprobata jest specyfikacją techniczną podającą jak jest wykonany wyrób opisany tą aprobatą. Również specyfikacją techniczną jest norma wyrobu i krajowa ocena techniczna (KOT). **Deklaracja właściwości użytkowych (DWU) w pkt. 7** nakazuje podać numer KOT lub normy wyrobu. Sprawdzenie czy numer KOT dotyczy wyrobu, dla którego wystawiono DWU jest sprawa prosta (postępowanie podobne jak poprzednio z aprobatą). Natomiast gdy mamy przywołaną w DWU normę wyrobu -jest jednak inaczej i znacznie trudniej. Proszę spojrzeć:

Schemat podziału norm:

Poniżej w tabeli podano niektóre normy wraz ich tytułami z poszczególnych w/w rodzajów

Poz	Nr normy	Tytuł
A	PN-EN 13501-2	Klasyfikacja ogniowa wyrobów budowlanych i elementów budynków. Część 2: Klasyfikacja na podstawie wyników badań odporności ogniowej, z wyłączeniem instalacji wentylacyjnej
	PN-EN 13501-4	Klasyfikacja ogniowa wyrobów budowlanych elementów budynków. Część 4: Klasyfikacja na podstawie wyników badań odporności ogniowej elementów systemów kontroli rozprzestrzeniania dymu
B	PN-EN 1363-1	Badania odporności ogniowej. Część 1: Wymagania ogólne
	PN-EN 1634-1	Badania odporności ogniowej i dymoszczelności zespołów drzwiowych, żaluzjowych i otwieralnych okien oraz elementów okuć budowlanych. Część 1: Badania odporności ogniowej drzwi, żaluzji i otwieralnych okien

C	PN-EN 15254-4	Rozszerzone zastosowanie wyników badań i odporności ogniowej. Ściany nienośne. Część 4: Konstrukcje przeszklone
	PN-EN 15269-7	Rozszerzone zastosowanie wyników badań i odporności ogniowej i/lub dymoszczelności zestawów drzwiowych i żaluzjowych oraz otwieralnych okien, łącznie z elementami okuć budowlanych. Część 7: Odporność ogniowa stalowych przesuwnych zestawów drzwiowych
D	PN-EN 12101-1	Systemy kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła. Część 1: Wymagania techniczne dotyczące kurtyn dymowych
	PN-EN 12101-10	Systemy kontroli rozprzestrzeniania dymu i ciepła. Część 10: Zasilacze
	PN-EN 16034	Drzwi, bramy i otwieralne okna. Norma wyrobu, właściwości eksploatacyjne –Właściwości dotyczące odporność ogniowej i/lub dymoszczelności

I jeszcze jeden tytuł normy (już wycofanej):

PN-EN 14600. Drzwi, bramy i otwieralne okna o właściwościach odporności ogniowej i/lub dymoszczelności. Wymagania i klasyfikacja

Proszę spojrzeć na poszczególne tytuły norm. Normy pozycji **A** w tytule już mają określenie zawartości (klasyfikacja), podobnie z pozycji **B** (badania) i pozycji **C** (rozszerzone zastosowanie wyników badań -EXAP). Z tytułu normy z tych pozycji (**A**; **B**; **C**) można łatwo wywnioskować, że nie są to normy wyrobu.

Inaczej wygląda sprawa z pozycją **D**. Z podanych przeze mnie przykładowych tytułów norm PN-EN 12101-1; 12101.-10 nie wynika, że są to normy wyrobu. A jednak -są to normy wyrobu, podobnie jak norma PN-EN 16034- jednak w jej tytule jest wyraźne określenie: **Norma wyrobu**, natomiast norma PN-EN 14600 mimo podobieństwa tytułem do normy 12101-1 nie jest normą wyrobu. Co decyduje o stwierdzeniu, że dana norma jest normą wyrobu? Jest tylko jeden wyróżnik: tylko norma wyrobu zawiera -załącznik Informacyjny ZA w nim część ZA3 oznakowanie i etykietowanie znakiem CE

Powtórzmy, jeśli norma ma załącznik informacyjny ZA **– jest to norma wyrobu**

Jeśli już wiemy, że mamy do czynienia z normą wyrobu, to proszę spojrzeć w TAB.2: w wierszu drugim w tej tabeli mamy zapisane:

zharmonizowana norma wyrobu PN-EN i polska norma wyrobu PN-EN
i znaki na dole kolumn

pytanie: jeśli pod różnymi znakami mamy takie samo oznaczenie normy „PN-EN” to dlaczego mówimy raz „zharmonizowana” a innym razem „polska”. Takie różne określenie miała norma PN-EN 16034.14: od 25.11.2014 do 05.11.2016 była to polska norma wyrobu- znak „B” po 01.11.2016 zharmonizowana norma wyrobu- znak „CE”

Co o tym decyduje? Jak to „rozpoznać”, bo przecież mamy wówczas bardzo różniące się oznaczenia „B” i „CE” i to nie tylko graficzne, ale **przede wszystkim zasięgiem rynku:**

Oznakowanie „B” zezwala na wprowadzenie wyrobów budowlanych do **obrotu w Polsce** natomiast „CE” - **na jednolitym rynku europejskim**. Niestety- z treści normy, załączników **nie jesteśmy w stanie ocenić statusu normy: polska---zharmonizowana**. Decyzję w tym zakresie podejmuje Komisja Europejska i ogłasza to w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej- jednak u nas najprościej można to

sprawdzić poprzez stronę Instytutu Techniki Budowlanej w Warszawie: <https://www.itb.pl/normy-zharmonizowane.html>. Przykład: informacja o zharmonizowaniu normy PN-EN 16034 znalazła się: dnia 10.3.2017r. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej nr C 76/32 PL.

Podsumowanie I:

1. Deklaracja Właściwości Użytkowych dotyczy wyrobu budowlanego „posiadającego” Krajową Ocenę Techniczną (dawniej aprobatę techniczną) lub normę wyrobu. Numery tych specyfikacji należy wymienić w pkt. 7 DWU
2. Jeśli norma ma załącznik informacyjny ZA jest to norma wyrobu
3. Harmonizacja normy wyrobu ogłaszana jest w Dzienniku Urzędowym Komisji Europejskiej
4. Obowiązujący system certyfikacji dla danego wyrobu budowlanego zawarty jest w KOT lub w przypadku odniesienia do normy wyrobu -w normie wyrobu.
5. Jeżeli tym systemem jest system „1” w pkt. 7 musi być podana nazwa jednostki certyfikującej producenta wystawiającego deklarację (np. ITB Warszawa-) jej nr akredytacji w PCA (Polskie centrum Akredytacji -dla ITB AC 020) i nr certyfikatu.

Kolejnym bardzo ważnym pkt. DWU jest pkt.8: Deklarowane właściwości użytkowe:
Zasadnicze charakterystyki wyrobu-budowlanego dla zamierzonego zastosowania lub zastosowań.

Rozważmy taką sytuację : chcemy zabudować bramę przeciwpożarową klasy w zewnętrznej ścianie budynku. W DWU w miejscu **zasadnicze charakterystyki** powinno się znaleźć wartości przyporządkowane do tych charakterystyk:

Odporność ogniowa ; odporność na obciążenie wiatrem; wodoszczelność; opór cieplny; przepuszczalność powietrza. Co ciekawe zasadniczą charakterystyką nie jest maksymalny wymiar bramy/drzwi/okna. W potocznym rozumieniu maksymalne dopuszczalne wymiary wyrobów budowlanych z wymaganą odpornością ogniową jest jednak zasadniczą bardzo ważną cechą.

1. Pytanie: Jeśli tej informacji nie ma w DWU- czy to znaczy, że producent posiadający certyfikat stałości właściwości użytkowych może dostarczyć na budowę bramę /drzwi o każdej wielkości???

NIE,NIE,NIE !!!- w tym zakresie się nic nie zmieniło. Dalej obowiązują maksymalne wymiary – tylko wiedza o nich „ukryta” jest w niedostępnym dla klienta **raporcie klasyfikacyjnym, który jest szczególnie ważny dla wyrobów posiadających certyfikat „CE” na zgodność z normą wyrobu** (znacznie prościej jest z wyrobami budowlanymi wykonywanymi zgodnie z KOT, bo ten dokument jest dostępny i tak jak w aprobatkach można zobaczyć max wymiary ,warianty wykonanie, możliwości zabudowy, dopuszczalne szczeliny punktu mocowania i wiele innych) **Tego wszystkiego nie można zobaczyć/ dowiedzieć się gdy wyrób budowlany jest wykonywany zgodnie z normą wyrobu !!!**. Te wszystkie informacje zawiera **raport klasyfikacyjny**, który jest Quasi aprobatą/KOT, ale niestety ten dokument **nie jest dostępny dla nabywcy/ straży/ inspektorów nadzoru**. W schemacie pod tabl.2 zaznaczyłem kolorem , które z dokumentów nie są ogólnie dostępne.

2. Pytanie: to jak ocenić , że wyrób budowlany dostarczony na budowę zgodny z normą wyrobu został wykonany przez producenta zgodnie posiadanym certyfikatem właściwości użytkowych i dołączonych do niego raportem klasyfikacyjnym , a i dostarczona z wyrobem deklaracja właściwości użytkowych w pełni odpowiada charakterystykom podanym w tym raporcie?

Niestety- nie można. Co zatem pozostaje? Kupować wyroby budowlane o deklarowanej odporności ogniowej od „uznanych producentów” i unikać cenowych okazji, które poparte są deklaracjami o wątpliwej wartości. Powyżej podałem kilka informacji pozwalających ocenić czy DWU została wystawiona zgodnie z rozporządzeniem **[1] lub [2]** .Powtórzmy:

Podsumowanie II:

1. Należy sprawdzić, czy przywołany w DWU nr certyfikatu stałości właściwości użytkowych i nr akredytowanej jednostki certyfikacyjnej są właściwe. (można napisać do tej jednostki i

zapytać czy dana firma ma certyfikat o takim numerze i czy dotyczy on wyrobu, dla którego została wystawiona DWU.

2. Zasadnicze charakterystyki wpisane do DWU muszą być zgodne /lepsze niż te jakie są oczekiwane dla tego wyrobu w miejscu jego wbudowania
3. Pamiętamy specyfikacją techniczną jest **Krajowa Ocena Techniczna (KOT), norma wyrobu** – nigdy inne normy (klasyfikacyjne, badawcze, rozszerzonego zastosowania itp.) choćby ich tytuły brzmiały bardzo prawdopodobnie
4. DWU- zgodnie z zapisem pkt.9 musi być podpisana czytelnie imieniem i nazwiskiem przez upoważnionego przedstawiciela producenta- najlepiej przez osobę wymienioną w KRS. W razie roszczeń wynikłych z powodu dostarczonego wyrobu niezgodnego z posiadanymi uprawnieniami (inne charakterystyki niż te , które określono w certyfikacie właściwości użytkowych) dochodzenie roszczeń będzie w ogóle możliwe.
5. Szczególnie w przypadku przeciwpożarowych wyrobów budowlanych ocena poprawności ich montażu (szczeliny, kotwy ,użyte materiały) jest bardzo utrudniona lub wręcz niemożliwa- pozostaje zaufanie do producenta tego wyrobu.

Możliwe błędy (celowe, bądź przypadkowe) występujące w DWU:

- Podane numery norm -nie dotyczą norm wyrobu
- Znakowanie „CE” jest „na wyróst” – norma wyrobu ,która jest przywołana -nie jest normą zharmonizowaną
- Zasadnicze charakterystyki są niezgodne z posiadanym certyfikatem
- Zamiast numeru certyfikatu podano nr akredytacyjny jednostki certyfikacyjnej
- Numer certyfikatu nie dotyczy producenta wystawiającego DWU
- Zamiast Imienia i Nazwiska i Stanowiska przy podpisie wystawiającego DWU parafka na pieczęcie firmowej- a przecież jest napisane -..**na swoją wyłączną odpowiedzialność... czyją parafki?**

Skutki wbudowania wyrobów w ochronie pożarowej posiadających błędną (ew. sfałszowaną) DWU

Jedną znaną mi decyzją organów nadzoru budowlanego, po stwierdzeniu w toku kontroli firmy ,która wystawiła błędną (sfałszowaną) deklaracją właściwości użytkowych była **decyzja wymiany wielu zamontowanych wyrobów tej firmy w czynnych obiektach**. Główne dotyczyło to innej odporności ogniowej niż wymagana dla danego miejsca zastosowania. W czynnych obiektach !!(koszty rozbioru, zatrzymania eksploatacji , koszty nabycia nowych wyrobów, czynności administracyjne)

Wydaje się ,że warto poświęcić trochę czasu by jednak dokładnie zapoznać się z deklaracją właściwości użytkowych - lub **skorzystać z pomocy eksperta**